

Sveriges största kulturmagasin: musik, film, litteratur, kulturpolitik, teaterkritik

## Berörande bitterljuvt program

### Saturnia

### av Anna Heikkinen & Längtans Kapell

28 OKTOBER, 2019 BY MATS HALLBERG



foto från Göteborgs Stadsteaters hemsida  
Lunchteater på Göteborgs Stadsteater

vecka 43 2019

Saturnia (Sagolandet)

Nås tätt inpå av inbjudan till ett evenemang som pensionärer köar till vid biljettsläpp inför varje ny säsong. Populärt så det förslår! När publiken vid långborden ätit färdigt, kliver Lunchteaterns ansvarige upp på scen för att presentera. Marie Delleskog får reda på att antagligen sätts rekord beträffande förstagångs-besökare. Sannolikt lockar ämnet för veckan många med finskt påbrå till nostalgisk igenkänning. Delleskog passar på att framhålla aftonens premiär på stora scen, en pjäs med finsk anknytning. I sammanhanget lämpligt att foga in *Fosterlandet* (recenserad i Kulturbloggen), det delvis självbiografiska familjeepos som blev det sista Anna Takanen satte upp på Göteborgs Stadsteater. Historieskrivningen tar liksom i *Satunmaa*, avstamp i så kallade finska krigsbarn. I båda fallen rör det sig om små pojkar som får fosterföräldrar i Sverige.

Draperierna dras för. Enda ljuskälla i foajén stearinljus. Belysta på scen syns Anna Heikkinen & Längtans kapell. De består av Ida Gillner på sopransax vars mormor flydde hit från Tyskland under andra världskriget, Leonor Palazzo på cello vars pappa är från Argentina samt dragspelaren Larisa Ljungkrona – Mönttinen ingift i finsk släkt. Samtliga sjunger och involveras i vad som förtäljs. Heikkinen står för manus och filmprojektioner, berättar och sjunger med öppna spjäll. Uppträder som en brobyggare genom att med vördnad ta sig an arvet från sina förfäder. Idén till föreställningen föddes när artisten som ägnat sig åt argentinsk tango, fick erbjudande om den finska varianten. Märkligt nog hade hon noll koll, men fick rådet att börja med Unto Mononen.



från facebookside med Anna Heikkinen & Längtans kapell

Föreställningen sjuder av ett ödmjukt chosefritt tilltal, musikalisk pregnans och väl avvägd rytm. Den har med varsam hand regisserats av David Sperling Bolander. Under en knapp timme ges elva låtar/stycken, vilka inramas av monologer i kronologisk ordning. På ett smart sätt ackompanjeras det berättade ibland av enskilda instrument. Texten utgår från intervjuer, brev och dagboksanteckningar från tidigt 40-tal samt personliga minnen. Heikkinen uppväxt i Bohuslän är inte tvåspråkig. Hon redovisar i ord och bild bokstavligen talat frukten av en resa 2013, tillsammans med pappa till hans barndomslanskap. Mycket rörande! Det hela börjar

med att hon söker i ordbok efter finska språkets motsvarighet till välkommen och farfar.

Heikkinen i röd klänning rör sig barfota över scen, medan musikerna är placerade runt om i sittande ställning. Eftersom Sagolandet påminner om ett allkonstverk, roterar de samtrimmade musikerna. Blir indragna i släktskildringen, får exempelvis föreställa de två små syskonen (Annas far och faster) som hamnar i trygga Sverige. Tvillingsyskon som slits mellan fosterföräldrar och biologiska föräldrar i två länder, vilket målande beskrivs. Ofrånkomligen är grundtonen vemodig då berättandet kretsar kring förlust och övergivenhet. Det sjungs med övertygelse. Musiken uttrycker kongenialt starka känslor, rent av sorg när körsång anspelar på farfars grymma öde.

Ser mångfasetterat musikaliskt berättande om kulturell identitet genomföras med målmedvetet lugn. Det ljusa, glädjerika och kärleksfulla har också sin givna plats. Planterandet av träd var en sådan markör, symboliserar tillförsikt och hopp om livet; liksom en korg fylld med äppleblomblad Heikkinen öser ur. Och den ystra, successivt stegrande *Säkkijärven polkka* visar på lusten att ge sig hän. Iscensättningen av Tvillingsyskonens nervösa uppbrott från Finland som krigsbarn, skildras genom fantasifull, komisk iscensättning.

Oavsett om åskådaren har liknande erfarenheter berör *Satukka Sagolandet*. Många blev tagna, vilket reporter på finskspråkig radio påpekade för mig. Passade inte att jubla efteråt, hade nästan varit ett etikettsbrott. Noterar istället värdiga, tacksamma applåder. Märktes att den totala närvaro som härskade på scen fortplantade sig till publiken. Ljudet var perfekt. Varenda nyans gick fram. Föreställningen hade premiär på Göteborgs Dramatiska Teater och ska ut på turné.